

Ararat

Christopher Golden bij Boekeryj:

De weg des doods

Ararat

Christopher Golden

Ararat

Vertaald door Marike Groot en Sander Brink

ISBN 978-90-492-0507-2

ISBN 978-94-023-2456-3 (e-book)

NUR 330

Oorspronkelijke titel: *Ararat*

Vertaling: Marike Groot en Sander Brink, GrootenBrink Vertalingen

Omslagontwerp: Bij Barbara

Omslagbeeld: people © Olga Danylenko/Shutterstock.com, sky © LilKar/
Shutterstock.com, mountain © Shutterstock.com

Zetwerk: Mat-Zet bv, Huizen

© 2017 Christopher Golden

© 2024 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Dit is niet het eerste boek dat ik aan mijn vrouw, Connie Golden,
heb opgedragen, en het zal niet het laatste zijn.
'Wat wil je hebben? De maan? Zeg het maar.'

All my favorite people are broken.

– Over the Rhine

1

Even na acht uur, op de laatste ochtend van november, begon de berg te beven.

Feyiz verstijfde. Zijn adem stokte in zijn keel terwijl hij zijn handen uitstak om zich staande te houden, wachtend tot het beven ophield. In plaats daarvan werd het alleen maar erger. Zijn klanten schreeuwden naar hem in het Duits, een taal die hij niet sprak. Een van de mannen raakte in paniek en begon tegen de anderen te schreeuwen alsof de duivel zelf zich een weg door het hart van de berg boorde om hen te bereiken. Ze stonden op de top. Een strakblauwe hemel rolde zich on-eindig voor hen uit, en de vrieslucht was fris en puur. Een idyllische ochtend op de Ararat, als de wereld niet was begonnen zichzelf uit elkaar te rukken.

‘Liggen!’ schreeuwde Feyiz. ‘Ga liggen!’

Hij liet zijn wandelstokken vallen en ging op zijn knieën op het ijzige sneeuwdek zitten. Hij greep de pickel, die bij zijn heup hing, sloeg hem in het ijs en vroeg zich af of de zes mannen en drie vrouwen van deze groep hem überhaupt konden horen boven het schorre gebrul van de rommelende berg uit.

De Duitsers deden zijn handelingen na.

Feyiz zat op zijn knieën en hield zich goed vast. Hij hoopte dat het sneeuwdek niet zou bezwijken en probeerde niet de seconden te tellen. De Duitsers schreeuwden naar elkaar. Een van de vrouwen had een brede grijns op haar gezicht, haar ogen straalden met een manische vrolijkheid terwijl ze genoot van de angst van het moment.

Een van de mannen greep hem bij zijn arm. Hij had een smal gezicht, vooruitstekende jukbeenderen en ogen met de kleur van de hemel. ‘Hoelang gaat dit duren?’ vroeg hij op dwingende toon met zijn zware accent.

Alsof dit soort dingen voortdurend gebeurde. Alsof een berggids tweeëndertig jaar kon worden op een berg die zichzelf met voorspelbare regelmaat uit elkaar schudde. Feyiz staaarde hem alleen maar aan, kneep zijn ogen toen dicht en bad, niet alleen voor zijn vrouw en hun vier zoons daarbeneden in het dorpje Hakob, maar voor iedereen die in Kamp Twee op hen wachtte. Hier op de top was er alleen maar sneeuw en ijs, maar het terrein van Kamp Twee bestond uitsluitend uit hopen grote vulkanische stenen, en hij wilde er niet aan denken wat er zou kunnen gebeuren als er een aardverschuiving kwam.

‘Twintig seconden!’ schreeuwde een vrouw in het Engels terwijl ze naar Feyiz staaarde. ‘Hoelang duurt het nog?’

Hij hield zijn adem in terwijl de berg onder hem beefde en er een donderend geraas klonk. Nu had hij zijn ogen open, en hij staaarde naar de top van de Kleine Ararat in de verte. Zijn hart bonsde in zijn borstkas, alsof die zelf ook onder een aardbeving leed.

Het ijs brak en er kwam een enorme scheur in, met een geluid als van een kanon.

Een van de Duitsers begon luid te bidden, alsof hij naar zijn God moest schreeuwen om door hem gehoord te worden boven het gebulder van de beving uit.

En net zo plotseling als het was begonnen, hield het weer op. Feyiz keek om zich heen naar zijn klanten, terwijl het gebrul van de berg nog steeds door de lucht galmde, en hij sprong overeind. Hij dwong zichzelf regelmatig en rustig adem te gaan halen – hij kon het zich niet veroorloven om hierboven in de ijle lucht van de top te hyperventileren – en bukte om zijn wandelstokken te pakken.

‘Kom. We moeten nu afdalen.’

‘Nee!’ blafte een klant – de man die aan het bidden was geweest. ‘Stel dat er naschokken komen. Of... misschien komt er een beving die nog heviger is dan deze. Eentje die nog komt!’

Feyiz staaarde naar hem, en zag zijn uitademing mist worden in de ochtendlucht. Deze mannen en vrouwen waren geen vrienden maar collega's van elkaar, allemaal leidinggevend van hetzelfde technologiebedrijf in München. Ze kenden elkaar, maar waren niet op elkaar gesteld. Op één na waren het allemaal onervaren klimmers, gekleed op het weer en uitgerust met een stille vastberadenheid, maar het leven had hen niet op dit moment voorbereid.

‘Luister goed,’ zei Feyiz. Zijn lippen streken tegen de stukjes ijs die zich aan de rand van zijn snor hadden verzameld. ‘Mijn vrouw en kinderen zijn onder aan de berg. Mijn neven en nichten en hun gezinnen zijn op ditzelfde moment bezig pakken te tillen en paarden te leiden, om klimmers... toeristen... naar deze plek te brengen. Ik moet gaan kijken of ze veilig zijn. Dus hoelang wilt u hier wachten? Als er naschokken komen, komen die misschien pas over uren of zelfs dagen. Wilt u afdalen als het al donker is? Ik ga nu.’

Hij draaide zich om, en de stijgijsers die aan zijn bergschoenen waren bevestigd schraapten over het ijs en zetten zich erin vast terwijl hij terug begon te klauteren over het pad waarlangs ze naar boven waren geklommen.

‘Stop!’ blafte de biddende man. ‘Je bent betaald om onze gids te zijn! Je moet...’

Feyiz draaide zich om en keek hem boos aan. ‘Wat moet ik? Uw welzijn boven dat van mijn gezin stellen? Als u een gids nodig hebt om naar beneden te gaan, ga dan mee.’

Terwijl hij zich een weg van de top naar beneden baande, dacht hij aan de vele uren die hij voor zich had – uren waarin zijn gezin net zo

bezorgd om hem zou zijn als hij om hen. Achter hem hoorde hij Deirdre, die volgens hem de hoogste leidinggevende was, uitvaren tegen de biddende man. Toen Feyiz achteromkeek, zag hij dat ze hem volgden.

Hij had nog maar een stuk of tien stappen gezet toen hij hoorde dat de berg weer begon te brullen.

‘Ik zei het toch?’ schreeuwde de biddende man.

Maar deze keer liet Feyiz zich niet zakken. De Ararat schudde niet onder zijn voeten, niet zoals de berg eerder had gebeefd. Deze keer trilde de lucht van het lawaai en hij voelde de trillingen ook, maar het geluid had een bepaald gewicht en kwam uit een bepaalde richting. Hij richtte zich naar de zuidoostelijke richel, en hij wist dat het gebrul dat hij hoorde van duizenden tonnen ijs en vulkanische lagen kwam die losbraken.

Een lawine.

Zo laat in het jaar zou niemand de zuidoostelijke helling aan het beklimmen zijn, maar zijn dorp lag onder aan de oostelijke rand van de berg, in de richting van waar de zon opkwam. Terwijl hij luisterde naar het donderende geraas van ijs en stenen, versnelde hij, en hij vergat zijn klanten. Ze zouden hem bij moeten houden of hun eigen weg moeten vinden.

De berg doodde mensen. Dat had hij altijd al gedaan.

Feyiz bad dat de berg zijn mensen niet had gedood.

2

Het regende licht op de straten van Londen en niemand leek het op te merken. Sommige mensen die op King's Road voorbijliepen hadden hun paraplu's opengekapt, maar de meeste maakten gewoon nog een extra knoop van hun jas dicht. Een beetje motregen deed hun niets. Adam Holzer stak zijn grote handen diep in de zakken van zijn grijze wollen jas. Hij was geboren en getogen op Long Island in New York, en had zichzelf op menige druilerige novemberdag vervloekt dat hij niet wat beter op het weerbericht lette. Blijkbaar had de verhuizing naar Londen daar net zomin verandering in gebracht als hij verwachtte dat zijn naderende dertigste verjaardag zou doen.

Dertig, dacht hij. Shit.

Hij had over de hele wereld bergen beklommen – op zijn zeventiende was hij met zijn vader Mount McKinley in Alaska op geweest – en nu zou hij nog doodgaan op de stoep voor de beoogde feestzaal omdat zijn verloofde weer eens te laat was en hij niet zo verstandig was geweest een paraplu mee te nemen.

Hij trok zijn telefoon uit zijn zak en keek hoe laat het was: 13.37 uur. Ze hadden om één uur afgesproken. Oké, hij had om half twee afgesproken met de manager van de Bluebird, omdat hij al had voorzien dat Meryam te laat zou zijn aangezien dat tegenwoordig voortdurend zo leek te zijn, maar hij zou nu toch echt snel zonder haar naar binnen moeten gaan.

Hij had ook geen berichten van Meryam ontvangen. Hij begon er eentje aan haar te tikken, zag de vorige twee die hij had gestuurd, en bedacht zich. Of ze had ze gezien en had besloten ze te negeren, of ze

had ze niet gezien, en met nóg een bericht zou ze niet als bij toverslag sneller hierheen komen.

Adam keek naar de gevel van de Bluebird, een gedrongen wit gebouw dat totaal niet paste bij de mooie huizen van steen en baksteen eromheen. In de meeste ervan zaten winkels op de begane grond – hij staaarde naar de etalage van de apotheek aan de overkant van de straat. Op regenachtige dagen verkochten zulke winkels slechte paraplu's voor vijf pond per stuk.

Maar de manager van de Bluebird zat op hem te wachten. Hij probeerde zich haar naam te herinneren – Emily nogwat. Hij had het op een papiertje geschreven dat hij in zijn portemonnee bewaarde. De Bluebird had een geweldige reputatie als trouwzaal, met meer dan genoeg ruimte binnen voor zowel de ceremonie als de receptie. Op de foto's die hij op internet had gezien waren een heleboel zilver en wit en spiegelende oppervlakken te zien geweest, en blije mensen die toasts uitbrachten met champagneflûtes, en knappe meisjes die een regen van bloemen wierpen over een geïmproviseerd middenpad. Strijkkwartetten glimlachten op de foto's en de bruiden en bruidegoms zagen er heel gelukkig uit.

Helemaal leuk.

Intussen zou Adam nog trouwen bij het standbeeld van admiraal Nelson op Trafalgar Square met duivenpoep in plaats van rozenblaadjes, als Meryam en hij het maar eens zouden kunnen worden over een zaal. Ze wilde trouwen in Londen, en dat begreep hij. Daar kwam ze tenslotte vandaan. Maar iets meer hulp dan alleen 'Londen' was wel handig geweest.

Hij stopte zijn telefoon weer in zijn zak en begon langs het hek aan de straatkant te lopen. Hij tuurde door het smeedijzer en hoopte dat Emily nogwat niet bij de deur op hem zou staan te wachten. Een druppel regen gleeed zijn shirt in en langs zijn rug omlaag. Hij huiverde en gaf zich gewonnen aan de grijze dag.

'Adam!'

Hij draaide zich om en zag Meryam naar hem toe komen hollen. Haar felrode paraplu was net zo opvallend als Lady Godiva daarbuiten in het sombere grijs van die bewolkte dag. Het vochtige weer had haar korte bruine haar veranderd in een ragebol van krullen en ze had een grijns op haar gezicht die hij maar al te goed kende. Die straalde een soort ondeugende pret uit die hij afwisselend doodeng en opwindend vond.

‘Ik begon al te denken dat je niet zou komen,’ zei hij.

Meryam hield haar hoofd schuin en de paraplu net zo. ‘Ik zou je hier niet in je eentje laten staan, liefje.’

‘Je bedoelt zoals afgelopen maandag bij het Battersea Arts Centre?’

Ze kwam tegen hem aan staan, zodat ze de beschutting van haar rode paraplu konden delen, en liet haar rechterarm om hem heen glijden om hem naar zich toe te trekken voor een kus. Adam accepteerde de kus en blies een deel van zijn ergernis uit, maar hij weigerde naar haar te glimlachen.

‘Daar heb ik wel tien keer mijn excuses voor aangeboden,’ zei Meryam. ‘Je weet hoe ik ben wanneer ik aan het schrijven ben. Dan zit ik in Wilton’s en vergeet ik de tijd.’

De regen werd heviger, met dikke druppels die van de paraplu boven hun hoofden afketsten. De beschutting ervan schiep een intieme ruimte tussen hen alsof de hele wereld buitengesloten was. Het effect maakte het moeilijker voor hem om ernstig te blijven, en ze was ten slotte maar tien minuten te laat.

Veertig, bracht hij zichzelf in herinnering. *Voor zover zij weet, is ze véertig minuten te laat. Je zei tegen haar dat ze er om één uur moest zijn.*

Hij had haar bijna vergeven voor afgelopen maandag, maar dan ook bijna. Ze waren bezig samen hun derde boek te schrijven en dat deden ze om beurten, zoals altijd. Meryam maakte er absoluut een gewoonte van om zich helemaal te verliezen in het werk, dus kon Adam zich heel goed voorstellen dat ze op haar gemak in de pub had gezeten, en met

een kop thee een eind weg had zitten typen op haar laptop. Alleen was dit niet de eerste keer. Hij had haar begin mei in Schotland een aanzoek gedaan op de top van Ben Nevis, die ze alleen hadden beklommen om er te picknicken. In het begin had Meryam bijna duizelig van opwinding geleken, maar sinds ze waren begonnen met het daadwerkelijk plannen van de bruiloft was dat veranderd. Ze was besluiteloos geweest over alles, van de bloemen tot de uitnodigingen tot de zaal, en ze was op bijna elke afspraak te laat gekomen.

Nu hield ze hem stevig tegen zich aan. De paraplu zwaaide naar achteren en een gordijn van regen gleed van de rand en spatte op hen.

‘Hou daarmee op,’ zei ze.

‘Waarmee?’

‘Dat weet je best.’

Adam kuste haar op haar voorhoofd. Ze waren even lang – een meter achtenzeventig – en soms kuste ze hem daar terug. Maar vandaag niet.

‘Laten we naar binnen gaan,’ zei hij. ‘De manager zal op ons zitten te wachten...’

‘Als ze ons nog niet helemaal heeft opgegeven,’ zei Meryam, om zijn zin voor hem af te maken.

‘Ja.’ Adam staarde haar aan. ‘Luister, ik ben blij dat je in zo’n opperbeste stemming bent, maar ik heb vandaag alleen nog maar een appel gegeten, dus ik wil dit graag achter de rug hebben. En we weten allebei dat jij totaal geen geduld hebt voor het hele proces, dus laten we gewoon naar binnen gaan, zodat we niet meer in de regen staan, en dan kun je deze locatie afwijzen zoals je alle andere ook hebt afgewezen en dan ga ik verder zoeken terwijl jij bedenkt hoe je me gaat vertellen dat je eigenlijk toch niet met me wilt trouwen.’

Haar grijs haperde. Haar ogen stroomden over van verdriet en ze duwde hem van zich af, de regen in, de intieme beschutting van haar rode paraplu uit.

‘Dat is niet eerlijk,’ zei ze zacht, en de woorden gingen bijna verloren toen er een vrachtwagen voorbijdenderde. ‘En het is ook niet waar.’

Hij blies zijn adem uit en stak toen zijn handen weer in zijn zakken. ‘Wat moet ik er dan van denken?’

‘Dat ik van je hou, en dat ik afgeleid ben door dit boek en door het organiseren van onze avonturen voor komend jaar. Ik weet dat je gaat zeggen dat er maar één avontuur is waar jij op dit moment in geïnteresseerd bent, maar iemand moet toch blijven focussen op hoe we ons geld verdienen en op dit moment ben ik dat.’

Adam voelde zijn schouders zakken toen hij zich mentaal overgaf. Hij kon niets inbrengen tegen wat ze zei. Zij had dan misschien niet genoeg aandacht geschonken aan het plannen van de bruiloft, maar hij was niet gefocust genoeg geweest op de lange maanden die ze zouden doorbrengen in Zuid-Amerika, waar ze door de Andes zouden trekken en de Aconcagua zouden beklimmen, de hoogste berg buiten Azië. Hun expedities zouden de basis vormen van hun vierde boek.

‘Ik sta in de regen,’ zei hij, en hij stond het zichzelf eindelijk toe te glimlachen, zij het wat halfhartig. ‘Kunnen we naar binnen gaan?’

Meryams ondeugende grijns keerde terug. ‘Ben bang van niet, liefje. De afspraak is geannuleerd. Sterker nog, ook alle andere afspraken zijn voor de nabije toekomst geannuleerd.’

‘Maar je zei net...’

‘Ik hou van je en ik wil dat je mijn echtgenoot wordt, maar kun je even je mond houden?’

Adam perste zijn lippen op elkaar en stelde de vraag alleen met zijn wenkbrauwen.

Meryam knikte tevreden. ‘Uitstekend. Het zit zo. Zeg het allemaal maar af, want morgen vliegen we naar Turkije. Ik ben gebeld door Feyiz. Weet je nog wie dat is?’

Natuurlijk wist hij dat. De man was hun vriend geworden tijdens de

periode dat ze op de Ararat waren, en hij was de beste gids met wie ze ooit hadden gewerkt. Het had meteen geklikt tussen Feyiz en Meryam, en daar had Adam jaloers op kunnen zijn, afgezien van één belangrijk feit.

‘We zijn uitgenodigd voor zijn bruiloft?’ zei hij. ‘Hij is al getrouwd.’

Meryam greep de revers van zijn jas en trok hem naar zich toe, terug onder de beschutting van de paraplu, en hij voelde haar warme adem op zijn wang en zag de opwindning in haar ogen.

‘Doe niet zo dom. Je hebt het nieuws gezien over de aardbeving een paar dagen geleden. En de lawine.’

‘Vreselijk,’ zei Adam.

‘Dat is het zeker, maar het is ook fantastisch. De Turkse autoriteiten willen niemand toelaten daarboven, bang voor naschokken en dergelijke, maar Feyiz en een van zijn neven zijn toch naar boven gegaan. De gidsen moeten weten wat voor schade er is aangericht, het terrein verkennen, dat soort dingen.’

Adam zuchtte sceptisch. ‘En toen hebben ze zeker de ark van Noach gevonden.’

Meryam hield haar hoofd weer op die merkwaardige manier schuin. ‘Ze vonden een grot in de zuidoostelijke bergwand die er eerst nog niet was. Een grote. Geologisch gezien hoort die niet te bestaan.’

Hij haalde zijn handen uit zijn zakken en hield zijn hoofd net zo schuin als zij, terwijl hij onderzoekend in haar ogen keek. Als het van iemand anders was gekomen dan Feyiz, zou hij hebben geëist dat ze meer informatie zouden krijgen. Nee, sterker nog, een officiële bevestiging.

‘Het is waarschijnlijk niets,’ zei hij op een toon die zelfs in zijn eigen oren niet overtuigend klonk. ‘En je weet heel goed dat het zo hoog ligt dat geen stormvloed daar ooit zou kunnen zijn gekomen.’

‘Máár.’

Hij knikte langzaam. ‘Maar stel dat het wel iets is en wij de eersten zouden kunnen zijn die het bereiken? Feyiz houdt van ons. Vooral van

jou. Hij zou alle uitrusting kunnen krijgen die we nodig hebben, en de voorman zijn van het team dat we hiervoor nodig zouden hebben.'

'Dat heb ik hem al gevraagd. Hij is er nu mee bezig.'

Adams grijns deed niet onder voor die van Meryam. 'Dit is belachelijk. Je zei zelf dat de Turken niemand toelaten daarboven. De Koerdische gidsen mogen daar vast wel verkennen, maar wij zijn buitenlanders. Zelfs op een gewone dag zouden we een hele procedure van het aanvragen van vergunningen moeten doorlopen voordat we konden klimmen.'

Meryam hield hem weer dicht tegen zich aan, zodat hun neuzen elkaar raakten. 'Laten we er gewoon naartoe gaan. Feyiz weet wel wie hij moet omkopen. Wanneer ze het verbod intrekken, wil ik dat wij de eersten op de berg zijn.'

'Naschokken...'

'O, kom op, meneer Holzer. Ik heb je de stomste, gevaarlijkste dingen zien uithalen – waarvan de meeste je dood hadden kunnen betekenen – en nu maak je je druk om naschokken? Hier leven we voor, en laten we niet vergeten hoe graag je dat televisieprogramma wilt waar je het altijd over hebt. Ik wil zien wat er in die grot is, en ik wil er als eerste aankomen. Als je me probeert te vertellen dat jij niet hetzelfde wilt, dan weet ik dat je liegt dat je barst.'

Adam begon te lachen en schudde zijn hoofd om de waanzin van het hele gebeuren.

Toen pakte hij haar hand, en samen holden ze over de stoep, met de rode paraplu die boven hun hoofd op en neer ging. Maar de regen kon Adam niet meer schelen. Tegen de tijd dat ze in Turkije aankwamen zou het de eerste dag van december zijn, en een beetje kille motregen zou niets zijn vergeleken met wat hun op de Ararat te wachten stond.

3

In de zomer kon een pasgeboren dwergaapje de Ararat nog beklimmen. Tenminste, dat had Meryam Adam verteld toen ze drie jaar geleden hun eerste beklimming hadden gepland. Bij warm weer was de grootste uitdaging op de berg een lange, moeizame trektocht tot ongeveer 4800 meter, waar de gletsjer begon. Zelfs dan hoefde je, als je een redelijke conditie had, alleen stijjzers om je bergschoenen te binden en met een pickel verder te klimmen, afhankelijk van de route.

Maar in de winter werd de beklimming lastig. Sneeuw en wind joegen rond de bergwand, de kou sneed door dikke lagen kleding heen en drong door tot in je botten. In het donker of midden in een storm kon de temperatuur kelderen tot dertig graden onder nul. Toch had geen van beiden ook maar de geringste belangstelling om de Ararat in de zomer te beklimmen. Het hele idee van de beklimming was geweest om een paar spannende hoofdstukken voor hun tweede boek, *Adam en Eva op de top van de wereld*, te krijgen. De serie was een verslag van hun heldendaden als stel, de dingen die ze samen durfden te doen die de meeste mensen niet in hun eentje durfden, laat staan dat ze een partner hadden om met z'n tweeën een poging te doen. En dat betekende dat een beklimming van de Ararat in de zomer doodsaaï zou zijn voor hun lezers.

Maar ze waren niet achterlijk. Ze hadden de beklimming wel aan het eind van oktober gedaan, niet in februari. In de wintermaanden waren lawines niet zeldzaam op de Ararat, en ze hoefden het klimmen maar een beetje uitdagender te doen lijken dan de dwergaapjesversie.

Natuurlijk hadden ze de berg in de eerste plaats uitgekozen vanwege de ark.

Niet dat Meryam in de ark geloofde. Ze dacht dat Adam er misschien in geloofde, maar dat had hij nooit openlijk aan haar toegegeven. Het verhaal van de grote stormvloed kwam te vaak voor in de geschiedenis van uiteenlopende oude culturen om puur een verzinsel te zijn, maar het Bijbelse verhaal kon met geen mogelijkheid waar zijn. De menselijke soort – laat staan al het leven op aarde – een herstart geven met alleen de dieren die je toevallig op één schip kon onderbrengen... het idee alleen al dat iemand dat concept kon accepteren zorgde ervoor dat ze met haar hoofd tegen een muur wilde beuken.

En dus vond ze het idee van 'de' ark bespottelijk.

Maar 'een' ark? Een man die Noach of iets vergelijkbaars had kunnen heten, die een enorm, primitief schip had gebouwd en zijn familie en wat voor dieren hij ook in zijn bezit had gehad – ezels en schapen en zo – had ingeladen, daar kon ze zich wel een voorstelling van maken. Ze had genoeg folklore, geschiedenis en theologie bestudeerd om te weten dat de meeste oude verhalen óf waren verzonnen om een les te leren, óf van generatie op generatie waren doorgegeven omdat er een kern van waarheid in zat waar mensen doodsbenauwd van werden. De les van het Bijbelse verhaal van de ark van Noach was eenvoudig, een refrein dat door het hele Oude Testament te horen was: *gedraag je, anders maakt God je het leven zuur*.

Neem nou Adam. Ze zag aan zijn ogen dat hij ergens nog steeds dingen geloofde waarmee hij was opgegroeid, de dingen die hij voor zijn bar mitswa in zijn geheugen had gestampt. Zijn moeder was overleden toen hij klein was en zijn vader moest veel te hard werken, zodat hij werd opgevoed door zijn oma Evie, die er met haar akelige mysticisme voor had gezorgd dat hij was getekend door het geloof. De oude vrouw was er heilig van overtuigd geweest dat háár vader tegen het

eind van zijn leven bezeten was geweest door een *dibboek*. Adam beweerde dat hij haar niet had geloofd, maar ze kon zich nog steeds de eerste keer herinneren dat hij haar het verhaal had verteld, en hoe donker zijn blik toen was geworden. Adam wilde het niet geloven, maar ze wist dat hij dat wel deed.

Zelf geloofde Meryam niet in dibboeks, geesten of engelen, maar ze geloofde dan ook bijna nergens in. Ze was als moslim grootgebracht en had lang geleden besloten dat het belangrijkste verschil tussen hun religies de naam van de god was voor wie ze allemaal bang waren dat hij hen zou straffen als ze de regels overtraden die het geloof hun oplegde. Meryam gehoorzaamde nog steeds een aantal van de fundamentele regels uit gewoonte en voorzichtigheid, maar het was niet de straf van God waar ze bang voor was als ze ze overtrad. Allah zou niet op haar spugen op straat, haar gevangenzetten, haar verkrachten of vermoorden.

Alleen mannen zouden dat doen.

Mannen als Hakan Çeven.

‘Hoelang duurt het voordat de regering ons toestemming geeft om te klimmen?’ vroeg ze aan hem.

Hakan zat recht tegenover haar aan de andere kant van de tafel, met stramme ruggengraat tegen de leuning van zijn houten stoel. Hij draaide naar links en richtte zijn antwoord tot Adam.

‘Het zou een paar uur kunnen duren, maar ook een paar weken.’ Zijn stem klonk raspand, als steen op steen, zwaar van het accent van de regio, maar hij sprak beter Engels dan ze had verwacht.

Meryam wierp een blik op Feyiz, de vierde persoon aan hun tafel. Net als zijn oom, die het nieuwe hoofd van de familie was geworden in de nasleep van de sterfgevallen die de clan tijdens de lawine had meegemaakt, wilde Feyiz haar niet aankijken. Maar Meryam wist dat Feyiz haar blik uit schaamte vermeed, niet uit minachting. Gewoonlijk stel-

den Koerden zich niet zo vijandig op tegen vrouwen als vele andere volgelingen van de islam in het Midden-Oosten, maar te oordelen naar het gedrag van Hakan was hij een uitzondering.

‘Kunnen we iets doen om dit proces te versnellen?’ vroeg Meryam.

Hakan verstijfde nog erger, met opgeheven kin en opengesperde neusgaten. Zijn dikke, grijzende baard kon de boze trek om zijn lippen niet verbergen. Hij bleef Adam stug aankijken en deed nog meer zijn best om de boodschap over te brengen.

‘Mijn neef is daar nu, en hij spreekt er met een vriend in het kantoor van de minister. Als het zin heeft, zullen we steekpenningen aanbieden en de kosten daarvan gewoon op jullie rekening zetten. Tot die tijd...’

‘Hakan,’ viel Adam hem in de rede, en hij verborg zijn ergernis niet.

Feyiz schudde even snel zijn hoofd.

‘... kunnen we alleen maar afwachten, samen met de rest,’ vulde Hakan aan.

Meryam knarste met haar tanden en keek om zich heen in de grote, rustieke eetkamer. Er hadden zich hier al drie andere klimteams verzameld, maar er zouden er nog meer onderweg zijn. Feyiz had met de andere gidsen gesproken en was te weten gekomen dat het allemaal grotere groepen waren, dat de meeste op versterking wachtten en dat alle drie de teams werden gefinancierd of geleid door arkologen, de mensen die in de Bijbelse versie van het verhaal van de ark van Noach geloofden en die hun leven hadden gewijd aan het vinden van de rustplaats ervan. Twee van de groepen hadden kleine documentaireteams bij zich en voor de derde was er een ploeg onderweg. Meryam had haar verloofde.

‘Het spijt me,’ zei Adam, waarbij hij zijn stem zo ver dempte dat alleen zij vieren – het kringetje van wantrouwen aan hun tafeltje – het konden horen. ‘Maar dit gaat niet werken als je doorgaat met...’

Meryam trommelde zachtjes met haar vingers op de tafel, waardoor ze de aandacht van de drie mannen trok. Het onbehagen was duidelijk op Feyiz' gezicht af te lezen. Adam klemde zijn kaken op elkaar van frustratie. Hakan hield zijn blik afgewend.

'Ten eerste,' zei ze zachtjes, 'je moet niet namens mij spreken, Adam. Je moet niet de ridder zijn die zijn zwaard en schild oppakt om zijn geliefde te verdedigen. Zo gaan we niet met elkaar om en dat weet je.'

Later zou hij misschien aanvoeren dat de omstandigheden erom vroegen dat hij ingreep, maar dat was voor als ze met zijn tweeën waren, en niet een gesprek waaraan hij durfde te beginnen waar anderen bij waren.

'Ten tweede... Hakan, je mag best blijven doen alsof ik onzichtbaar ben, dat de stem die je hoort afkomstig is van de Jood met wie ik ga trouwen, die je volgens mij maar een beetje meer mag dan mij. Ik kan me voorstellen dat het concept van ons huwelijk een gruwel is in de ogen van een wezen dat zo dom is en vol haat zit als jij...'

Hakan draaide zijn hoofd met een ruk om en keek haar kwaad aan. Zijn bovenlip begon te trekken en ze kon zien hoe woedend hij was dat ze het lef had om zo tegen hem te spreken. Hij ademde een paar keer trillend uit en draaide zich toen langzaam om om Adam weer aan te kijken. Een uiterst dun glimlachje vormde zich op zijn lippen.

Meryam boog over de tafel heen. 'Je staat voor een onmogelijk dilemma, ik weet het. Als je naar me uithaalt, betekent dat dat je moet accepteren dat ik besta en dat ik hier de dienst uitmaak.'

Tegen Adam – steeds maar tegen Adam – antwoordde Hakan: 'En als ik er gewoon mee ophoud? Ik zou een van de arkologiegroepen kunnen aanvoeren. Ik zou mijn familie en de andere gidsen kunnen verbieden je te helpen.'

De nacht had een koude wind gebracht en die streek over de vloer als opkomend water. Er barstte gelach uit aan een tafeltje in de hoek

waar een Duits klimgezelschap nog wat flessen wijn opende. De frisse, droge lucht trok al het vocht uit de monden van de bezoekers, maar er was altijd meer wijn om hun dorst te lessen. Altijd waren er meer verhalen over de berg, meer gidsen met donkere ogen en door het weer getekende gezichten, meer gebeden gericht tot een god die hier in de schaduw van de bergen veel dichterbij leek, en veel hardvochtiger in het negeren van die gebeden.

‘Dat zou je allemaal kunnen doen,’ beaamde Meryam.

Vermoeid wreef ze in haar ogen en haar nek kraakte. Ze hadden zich moeten haasten om hierheen te komen, voorraden te verzamelen en zich te verschansen in dit hotel dat uit een rotsige heuvelwand was gehakt, en waarvan elk van de kamers in feite een luxe grot was. Een feeënschoorsteen, volgens de Zwitserse hotelketen die het had gebouwd. Van buitenaf in het donker gezien, met het goudkleurige lamplicht dat de grotten van zijn kamers in de rotswand verlichtte, had het gebouw inderdaad iets magisch.

Hakan schoof zijn stoel naar achteren en stond op. Meryam had de onenigheid in de lucht laten hangen, een wolk van onvrede die alleen maar zwaarder werd, en Hakan had ervoor gekozen te vluchten. De veertigjarige gids had onverwacht het familiebedrijf geërfd zonder dat hij die rol had gewild en zonder dat hij geschikt was voor de compromissen die er vanzelfsprekend bij kwamen kijken.

‘Je maakt een fout,’ zei Adam tegen hem.

‘Als dat zo is, dan is het niet de eerste fout van deze avond,’ antwoordde Hakan.

‘Jij hebt je eigen ambities,’ zei Adam. ‘Met alle respect, Hakan, jij bent een berggids en je familie is – ondanks al hun eerbiedwaardige tradities – maar één stap verwijderd van het nomadenbestaan.’

Hakan balde zijn vuisten. ‘En dat is altijd al zo geweest.’

‘Je bent trots op de tradities,’ zei Adam. ‘En dat moet je ook zijn.’

Maar dat betekent nog niet dat je dit wilt doen tot aan je dood, of dat je wilt dat je zoons het doen, of dat je dochters trouwen met mannen die omkomen in de volgende lawine. Je levert de paarden al – of dat doen je neven – dus waarom zou je niet ook de hotels bezitten? Waarom zou je niet de winkels bezitten?’

‘Dit is niet het leven dat je wilt, oom,’ zei Feyiz.

Hakan sprak tegen hem in het Kurmanji. Meryam verstond het ene woord dat hij zei. *Stil.*

‘We betalen je een hoop geld,’ vervolgde Adam op puur zakelijke toon. Hij stelde zich redelijk op, op een moment waarop Meryam wist dat zij niet in staat zou zijn tot redelijkheid. ‘En je weet donders goed dat zodra het klimverbod wordt opgeheven, wij de eersten zijn die die berg op gaan. We zijn maar met zijn tweeën. Ik heb mijn eigen camera mee en we hoeven op niemand te wachten. De producer met wie ik samenwerk is al in gesprek met ambtenaren hier die onze referenties hebben nagetrokken en ermee hebben ingestemd dat als we daar als eersten aankomen en er iets te vinden is – en we alle vastgestelde regels volgen voor een archeologische vindplaats in dit land –, de opgraving van ons is.’

Hakan rolde met zijn ogen. ‘Zonder waarnemer van de regering? Gaat niet gebeuren.’

‘Als we iets vinden, sturen ze iemand.’

De gids streek over zijn volle baard, en zijn lip was nog opgekruld van afkeer. ‘Zonder gids wens ik je veel geluk.’

Deze keer keek hij wel naar Meryam, alsof hij haar nu pas, nu hij de laatste nagel in de doodskist van haar plannen sloeg, wilde erkennen.

‘Ze hebben wel een gids,’ zei Feyiz zachtjes.

Hakan wierp hem een vernietigende blik toe. ‘Dat zou je niet durven.’

Nu was het Hakans beurt om genegeerd te worden. Feyiz weigerde hem aan te kijken.